

РОЗДІЛ 6

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 332.1:339.92

Гоблик Володимир Васильович,
кандидат філософських наук, доцент,
Мукачівський державний університет

Папп Василь Васильович,
доктор економічних наук, професор кафедри обліку та фінансів,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В МЕЖАХ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ТРАНСКОРДОННОГО РЕГІОНУ

В статті розглядаються роль інвестиційного клімату у розвитку економіки прикордонних регіонів, залучення закордонних інвестицій. Аналізуються складові, що впливають на формування інвестиційного клімату прикордонних регіонів. Визначено шляхи покращення інвестиційного клімату в межах українсько-польського транскордонного регіону.

Ключові слова: транскордонні регіони, зовнішньоекономічна діяльність, транскордонне співробітництво, Європейський Союз, інвестиції, інвестиційний клімат.

ВСТУП

Постановка проблеми. На сучасному етапі інвестиції виступають важливим елементом при здійсненні структурної перебудови економіки в межах транскордонних регіонів, розв'язанні соціальних і економічних проблем прикордонних територій України. Активізація зовнішньоекономічних зав'язків українських регіонів з регіонами-партнерами з країн ЄС в контексті розвитку транскордонної співпраці має значні позитивні наслідки як для вказаних регіонів, так і для України загалом. Тому одним із основних і визначальних завдань регіональної політики у сфері інвестиційної діяльності є формування сприятливого інвестиційного клімату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий вклад в дослідження проблематики транскордонного співробітництва, ефективності функціонування транскордонних регіонів внесли роботи вітчизняних науковців, зокрема, П.Беленького, В.Борщевського, М.Долішнього, Ю.Макогона, С.Матвеева, В.Мікловди, Н.Мікули, С.Слави та інших

Постановка завдання. Метою статті є вивчення складових формування інвестиційного клімату транскордонного регіону та пошук основних шляхів його покращення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інвестиційний клімат є важливим чинником ефективної діяльності механізмів залучення прямих іноземних інвестицій у транскордонні регіони із третіх держав, насамперед з розвинених країн ЄС. Відтак, його роль у контексті поглиблення інвестиційно-економічного співробітництва у транскордонних регіонах в умовах євроінтеграції суттєво зростає. При цьому ключовими ланками формування сприятливого інвестиційного клімату в межах транскордонних регіонів, сформованих на кордоні між Україною та ЄС стають:

- розвиток прикордонної інфраструктури, насамперед – кількість та оснащеність переходів через державний кордон, розвиненість транспортних мереж і телекомунікацій, якість доріг і доступність придорожного сервісу, розгалуженість мережі залізничних колій і модернізованість рухомого складу залізниць тощо;

- придатність природно-ресурсного потенціалу транскордонного регіону для ефективного використання в процесі реалізації транскордонних інвестиційних проектів, сприяння місцевої влади по обидва боки кордону у виділенні земельних ділянок для здійснення інвестиційних проектів;

- рівень інституційного забезпечення транскордонного співробітництва у межах

трансграничних регіонів: наявність достатньої кількості міжрегіональних угод, використання можливостей програм трансграничної співпраці, що фінансуються ЄС, узгодженість стратегічних орієнтирів розвитку прикордонних територій по обидва боки кордону, наявність розроблених інвестиційних пропозицій для закордонних інвесторів тощо;

- якість людського капіталу, зокрема, вікова структура населення трансграничного регіону, рівень та соціальні стандарти його життя, стан здоров'я, наявність професійних навичок, ділова культура, вміння спілкуватися іноземними мовами, здатність працювати із сучасними технологіями, володіння управлінськими та правовими знаннями, бажання вчитися і розвиватися тощо;

- розвиток трансграничного бізнесу, поширеність ділової ініціативи і підприємницької активності у трансграничному регіоні, наявність середовища потенційних контрагентів, дистрибуторів і споживачів;

- ефективність фінансово-банківської мережі та системи небанківських фінансових установ у трансграничному регіоні, можливість проведення інвесторами швидких фінансових трансакцій, доступність кредитних ресурсів і якісних страхових послуг тощо;

- розгалуженість та якість науково-освітньої бази, наявності у трансграничному регіоні, спроможності готувати кваліфіковані кадри, здійснювати підвищення професійного рівня та перепідготовку фахівців, формувати регіональне і трансграничне інноваційне середовище тощо.

Всі вище перераховані складові інвестиційного клімату трансграничного регіону діють у тісному взаємозв'язку між собою, формуючи при цьому механізми синергетичного впливу на поведінку іноземних інвесторів і впливають на прийняття ними рішень щодо пріоритетів реалізації інвестиційних проектів у відповідних трансграничних регіонах (рис. 1).

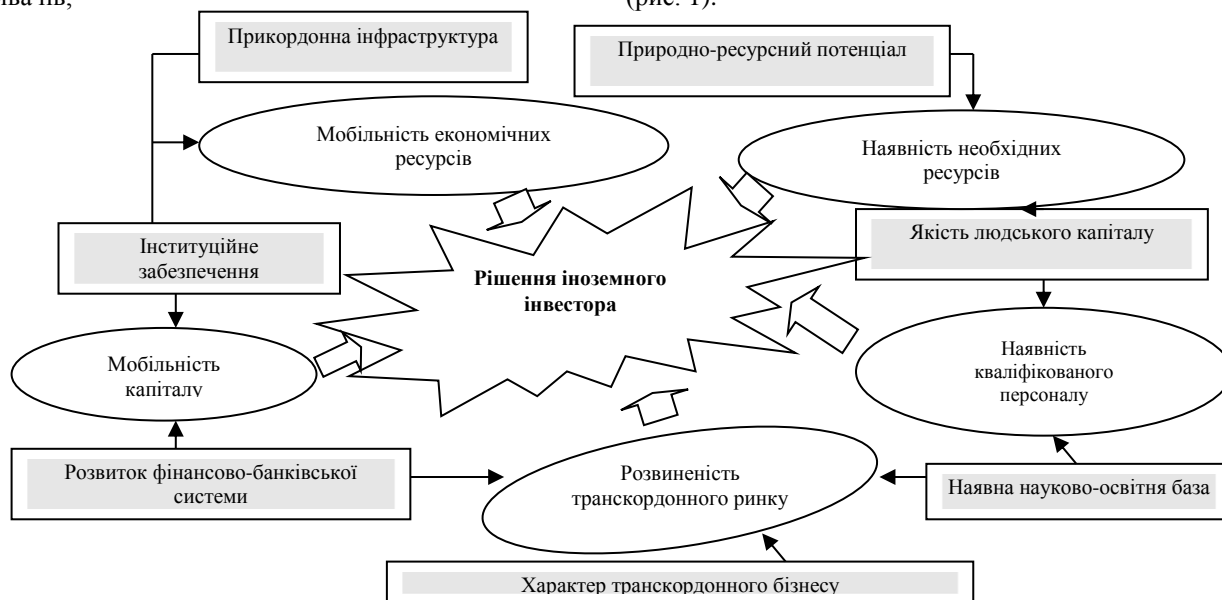

Рис. 1. Складові інвестиційного клімату трансграничного регіону.

У сучасних умовах зростає актуальність Європейської територіальної співпраці, яка фінансується Європейським фондом регіонального розвитку для підтримки програм трансграничного, наднаціонального і міжрегіонального співробітництва (табл. 1) (на здійснення завдань у межах цього напрямку продовж 2007-2013рр. використано 8,7 млрд. євро); реалізуються програми регіонального розвитку для країн-кандидатів і потенційних кандидатів на вступ до ЄС та третіх країн («Інструмент допомоги для країн-кандидатів на вступ в ЄС», «Європейський інструмент сусідства і партнерства», «Регіон для економічних змін»).

У таблиці 2 представлено рейтинг програм трансграничного співробітництва за участю України у пріоритетах регіонального розвитку Європейського Союзу.

У результаті проведеного аналізу можна оцінити пріоритетність основних напрямків розвитку трансграничного співробітництва на східному кордоні ЄС. Більше того, одна із програм за участю України –

СОП «Польща – Білорусь – Україна 2007-2013» – займає пріоритетне місце у всьому аналізованому переліку (1 місце у загальному рейтингу та 1 місце серед програм сухопутних кордонів). Її питома вага серед усіх програм ТКС Європейського Союзу складає 17%.

Під українсько-польським трансграничним співробітництвом розуміють територію, яка складається з адміністративних регіонів, розміщених уздовж кордону сусідніх держав і охоплює простір чотирьох адміністративних одиниць, серед них з української сторони – областей Волинської та Львівської, а з польської – воєводств Люблінського і Підкарпатського. Специфіка прикордонних регіонів залежить від таких факторів: устрою та форм сусідніх держав, зв'язків між ними, що знаходять своє вираження у характері кордону. Площа прикордоння займає 85 018 кілометрів квадратних, із яких на українську територію припадає 41 977 км² (що складає 7,0 % території України), а на польську – 43 041 км² (що складає 13,8% території Польщі).

Таблиця 1.

Програми європейської територіальної співпраці

Назва програми	Мера	Учасники	Пріоритетні об'єкти підтримки і фінансування	Обсяги фінансування ЄФРР
Транскордонне співробітництво	Розвиток спільних локальних і регіональних ініціатив	Прикордонні регіони країн-членів ЄС	Малий і середній бізнес Туризм і культура Охорона довкілля Транспортні, інформаційні, комунікаційні мережі та послуги Спільне користування інфраструктурою у сфері культури і охорони здоров'я Співпраця судових і адміністративних органів	5,6 млрд. євро
Наднаціональне співробітництво	Територіальна організація ЄС	Регіони Балтійського моря, Центральної Європи, Середземного моря	Збалансований розвиток міст Інноваційна діяльність Охорона довкілля	1,8 млрд. євро
Міжрегіональне співробітництво (Interreg IVC)	Обмін досвідом між регіональними і локальними інституціями різних країн	Країни ЄС-27, Норвегія, Швейцарія	Інноваційна діяльність і розвиток економіки знань Охорона довкілля і запобігання екологічним ризикам	321 млн. євро

Джерело: [3].

Таблиця 2.

Рейтинг програм транскордонного співробітництва за участю України у пріоритетах регіонального розвитку Європейського Союзу

Назва програми транскордонного співробітництва	Рейтинг програм транскордонного співробітництва за участю України			Питома вага програми транскордонного співробітництва у фінансуванні ЄС, %
	1 місце	2 місце	3 місце	
СОП «Польща – Білорусь - Україна 2007-2013»	1 місце	1 місце	-	17
СОП «Румунія – Молдова – Україна 2007-2013»	4 місце	3 місце	-	11
СОП «Угорщина-Словаччина-Румунія – Україна 2007-2013»	5 місце	4 місце	-	6
СОП «Чорне море 2007-2013»	14 місце	-	3 місце	2

Джерело: [3].

Вісью прикордоння є кордон довжиною 529 км. Для України він є п'ятим з огляду на довжину (після кордону з Росією, Молдовою, Білоруссю і Румунією), а для Польщі – третім за довжиною після Чехії та Словаччини і становить 14,8% протяжності кордонів Польщі й 6,9% довжини кордону України. На цій

території мешкає 8,23 млн. чол., з якого на населення Польщі припадає 11,2%, а на населення України – 7,6% [3].

Конкретніше ситуацію на українсько-польському прикордонні характеризує таблиця 3.

Таблиця 3.

Характеристика українсько-польського прикордоння

Територія	Площа км ²	Населення, тис.	Працюючі в економіці, тис.				Безробітні, тис.	Економічні об'єкти	
			Промисловість	Будівництво	Торгівля	разом			
Україна	Львівська область	21 834	2744,1	249,8	57,4	65,1	900,1	90,1	74 977
	Волинська область	20 143	1066,2	65,6	15,9	16,5	437,4	32,1	32 659
	Разом	41 977	3810,3	315,3	73,3	81,6	1337,5	122,2	107 636
Польща	Люблінське воєводство	25 115	2221,9	124,7	27,0	43,9	419,6	117,1	121 582
	Підкарпатське воєводство	17 926	2050,4	168,9	31,0	43,6	444,8	149,3	117 257
	Разом	43 043	4272,3	293,6	58,0	87,5	864,4	266,4	238 839
Усього	85 020	8082,6	608,9	131,3	169	2201,9	388,6	3466	

Джерело: [3].

Розвиток транскордонного співробітництва повинен ґрунтуватися на добре спланованій, продуманій та збалансованій політиці, яка б давала змогу реагувати на зміни економічної і політичної ситуації. На сьогодні є багато причин, які гальмують вищезгаданий розвиток, зокрема економічні, політичні й суспільні.

До економічних перешкод відносяться різні темпи, напрями і характер трансформації суспільства, економічних потенціалів двох країн, брак фінансових можливостей, оборотних капіталів і банківської інфраструктури, недостатнє інвестиційне забезпечення спільних проектів та низький рівень розвитку інфраструктури.

До юридичних перешкод належать неузгодженість правничо-юридичних систем України і Республіки Польща, особливо після вступу Польщі до НАТО та ЄС, нестабільність економічного та політичного законодавства, неузгодженість українського законодавства із законодавством ЄС.

До суспільних причин слід віднести негативні стереотипи громадської свідомості, які певним чином гальмують розвиток партнерських відносин між державами, психологічну неготовність громадськості до співпраці, невисокий рівень зацікавленості широкого загалу в результатах прикордонного та міждержавного співробітництва.

Для вирішення ключових питань та проблем українсько-польського міжрегіонального співробітництва на міжурядовому рівні створено інституційний механізм – Українсько-польську Міжурядову Координаційну Раду з питань міжрегіонального співробітництва (МКРМС). МКРМС приймає рішення з важливих питань міжрегіонального співробітництва, визначає основні напрямки і головні принципи його розвитку, надає компетентним органам України і Польщі відповідні пропозиції, розробляє спільні програми діяльності, спрямовані на розвиток міжрегіональної співпраці та в цілому координує

міжрегіональне співробітництво на рівні областей України та воєводств Республіки Польща.

Базовим документом українсько-польського міжрегіонального співробітництва є Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про міжрегіональне співробітництво, підписана 24 травня 1993 року. Зазначеним міжнародним договором закріплюються правові засади співпраці органів місцевої влади та органів місцевого самоврядування України та Республіки Польща, зокрема, в економічній, культурно-гуманітарній, освітній та туристичній сферах.

Важливим аспектом розвитку українсько-польського міжрегіонального та транскордонного співробітництва є залучення в рамках реалізації окремих проектів фінансових коштів ЄС. У цьому контексті необхідно виділити Програму транскордонного співробітництва «Польща – Білорусь – Україна» ЄІСП на 2007-2013 рр., кошти якої ефективно використовуються органами місцевої влади та самоврядування, а також неурядовими організаціями обох держав в сфері міжрегіонального та транскордонного співробітництва.

Програма Добросусідства підтримувала спільні проекти у різних сферах діяльності у межах трьох пріоритетів: конкурентоздатність прикордонних територій через модернізацію та розвиток прикордонної інфраструктури, розвиток людського капіталу та інституційне транскордонне співробітництво, включаючи безпеку на кордонах Європейського Союзу та технічна допомога.

Бюджет програми складався з коштів Європейського Фонду Регіонального Розвитку (ЄФРР) в сумі 37,8 млн. євро, а також коштів Tacis CBC на суму 8 млн. євро.

Загальну суму коштів з ЄФРР в бюджеті Програми було розподілено між трьома пріоритетами (табл. 4).

Таблиця 4.

Розподіл коштів з ЄФРР в бюджеті програми «Польща – Білорусь – Україна» ЄІСП на 2007-2013 рр.

Пріоритет	Сфера вкладення	Сума, євро
1	Підвищення конкурентоздатності прикордонних територій шляхом модернізації та розвитку транскордонної інфраструктури.	21 447 930
2	Розвиток людського капіталу та інституційної транскордонної співпраці включно з безпекою на кордонах Європейського Союзу.	14 068 619
3	Технічна допомога.	2 272 321

Джерело: [3].

Взаємодія України з Польщею є важливою складовою європейських інтеграційних процесів, а її прикордонний та міжрегіональний вимір перетворюються у практичний механізм зазначених процесів.

Досліджуючи характерні особливості інвестиційного клімату в українсько-польському транскордонному регіоні, де сьогодні відзначається найвищий рівень інвестиційно-економічної активності з-поміж усіх транскордонних регіонів, що діють на кордоні між Україною та ЄС, слід констатувати, що основною проблемою формування сприятливого інвестиційного клімату (а відтак і пріоритетним

напрямом його поліпшення) є розвиток прикордонної інфраструктури.

Насамперед, це стосується кількості прикордонних переходів та ефективності їхньої роботи. Адже сьогодні на українсько-польському кордоні функціонує лише 13 міжнародних пунктів пропуску, з яких тільки один (Рава-Руська – Гребенне) обслуговує автомобільний і залізничний транспорт, охоплюючи як пасажирські, так і вантажні перевезення. Крім того, на цій ділянці кордону діє також п'ять суто автомобільних пунктів пропуску, чотири з яких є вантажно-пасажирськими (Устилуг, Ягодин, Краківець, Шегіні), а один – пасажирським,

з обмеженням вантажів до 7,5 т (Смільниця). До числа суто залізничних пунктів пропуску на українсько-польському кордоні належать: Володимир-Волинський (вантажно-пасажирський), Мостиська (вантажно-пасажирський), Ізов (вантажний), Лудин (вантажний) і Стражава (вантажний) [2].

Таким чином, перетин кордону в межах українсько-польського транскордонного регіону може здійснюватися фактично лише в шести «вузлових переходах», кожен з яких об'єднує відповідні автомобільні та залізничні пункти пропуску:

- Володимир-Волинський / Устигуг / Лудин / Ізов (Волинська область, Україна) – Зосін / Стрижув / Грубешув (Люблінське воєводство, Польща);

- Ягодин / Римачі (Волинська область, Україна) – Дорогуськ (Люблінське воєводство, Польща);

- Рава-Руська (Львівська область, Україна) – Гребенне (Люблінське воєводство, Польща);

- Краківець (Львівська область, Україна) – Корчова (Підкарпатське воєводство, Польща);

- Мостиська / Шегині (Львівська область, Україна) – Медика / Перемишль (Підкарпатське воєводство, Польща);

- Смільниця / Хирів (Львівська область, Україна) – Кросценко (Підкарпатське воєводство, Польща) [5].

2 грудня 2013 року відкрито новозбудований міжнародний автомобільного пункт пропуску Будомеж (Підкарпатське воєводство, Польща) – Грушів (Львівська область, Україна) — пункт пропуску через польсько-український кордон, на автодорозі Любачів-Немирів. Сам пункт пропуску знаходиться на польській стороні. Його пропускна спроможність становить близько 3 тисяч автомобілів на добу

Тобто, на ділянці українсько-польського кордону функціонує лише сім повноцінних пунктів пропуску (один на близько 80 км), в той час, як на західному кордоні Польщі середня відстань між пунктами пропуску становить близько 20 км. Залишає бажати кращого і рівень технічного оснащення цих прикордонних переходів [6].

Як наслідок, при перетині українсько-польського кордону виникає чимало проблем, які прямо або опосередковано ускладнюють реалізацію інвестиційних проектів в межах цього транскордонного регіону, погіршуючи тим самим його інвестиційний клімат.

Все-таки слід відмітити, що робота з розширення мережі пунктів пропуску через державний кордон України з Польщею продовжується. Зокрема, існують домовленості про відкриття трьох нових пунктів пропуску на Львівщині: «Грушів-Будомеж» (Яворівський район), «Нижанковичі-Мальховице» (Старосамбірський район) і «Угринів-Долгобичув» (Сокальський район), а також формально узгодженим вважається питання відкриття пункту пропуску «Боберка-Смольнік» (Турківський район) [1].

В перспективі цей перелік можуть поповнити ще чотири пункту пропуску у Львівській області: «Смільниця – Кросьценко» у Старосамбірському районі, а також у містах Белз та Угнів Сокальського району та відновити перехід у селі Варяж Сокальського району та один у Волинській («Кречів-Крилів»).

Ще одним важливим проектом стане відкриття

пішохідного пункту пропуску "Лубня-Волосате", що дало б можливість створити міжнародний замкнутий туристичний маршруту "Карпатський Єврорегіон", проект якого схвалено та затверджено на засіданні міжрегіональної асоціації "Карпатський Єврорегіон". Це б відкрило шлях для близько 30-40 тис. туристів з Європи щороку, дало б новий поштовх і в економічній співпраці, що у свою чергу сприяло б значному наповненню місцевих бюджетів. Реалізації цих проектів в межах українсько-польського транскордонного регіону значно наблизить рівень розвитку прикордонної інфраструктури цього транскордонного регіону до європейських стандартів.

Іншою проблемою інвестиційного клімату українсько-польського транскордонного регіону, яка є характерною для всіх транскордонних регіонів, сформованим на кордоні між Україною та ЄС, виступають наявні диспропорції в обсягах адміністративних повноважень і фінансових ресурсів.

Сусідні з Україною держави Європи у процесі своєї інтеграції в ЄС пройшли стадію децентралізації, завдяки чому регіони та самоврядні органи отримали достатній обсяг адміністративних повноважень та фінансових ресурсів, у тому числі і для розвитку транскордонної співпраці. Як наслідок, у Польщі та інших сусідніх з Україною державах ЄС, основними суб'єктами міжнародної інтеграції у межах транскордонних регіонів виступають територіальні общини або місцеві власті, які здійснюють локальні чи регіональні адміністративні функції. Натомість в Україні основним суб'єктом міжнародних відносин є держава, а на регіональному рівні її представляють обласні державні адміністрації, що спричиняє до низки незручностей у процесі інституційного забезпечення розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і поліпшення інвестиційного клімату в межах транскордонних регіонів. Насамперед, це стосується кола повноважень відповідних посадових осіб, а також можливості підкріплювати укладені на транскордонному рівні угоди належними фінансовими ресурсами. Часто в українських посадовців виникають проблеми з оформленням короткотермінових відряджень за кордон для зустрічі з потенційними інвесторами та участі в робочих зустрічах. До того ж їхній статус і не виборність посад посилюють ризики не прогнозованих кадрових ротацій, що для потенційних інвесторів означає втрату спадковості у прийнятті владних рішень на місцевому рівні та можливе порушення попередніх домовленостей [4].

Все це погіршує інституційне середовище реалізації інвестиційних проектів у межах транскордонного регіону, призводить до зниження мобільності капіталу та економічних ресурсів (рух яких в українсько-польському транскордонному регіоні виявляється і без того ускладненим через наявність вищеописаних проблем у розвитку прикордонної інфраструктури).

На тлі описаних інституційних проблем у становленні сприятливого інвестиційного клімату в транскордонних регіонах, сформованих на кордоні між Україною та ЄС, якість наявного в них природно-

ресурсного потенціалу залишається достатньо високою. Насамперед, це стосується їх географічного розташування, значного туристично-рекреаційного потенціалу, а також покладів корисних копалин.

Зокрема, прикордонні території нашої держави, що належать до українсько-польського транскордонного регіону багаті пам'ятками культури та природно-рекреаційними ресурсами, що робить їх особливо придатними для залучення значних обсягів іноземних інвестицій у туристично-відпочинкову індустрію та реалізацію спільних із польськими підприємцями транскордонних інвестиційних проектів у цій сфері.

Слід однак зауважити, що ефективність використання наявного природно-ресурсного потенціалу в більшості транскордонних регіонів, сформованих на кордоні України з ЄС, знижується у зв'язку з недостатнім розвитком людського капіталу областей Західної України. Це знаходить своє відображення і в інвестиційному кліматі вказаних регіонів.

Основними чинниками погіршення якості людського капіталу виступають: низький рівень урбанізації, значні обсяги трудової міграції, старіння населення, зростання захворюваності тощо. Водночас, слід зауважити, що, за низкою параметрів, якість людського капіталу в українських областях, які входять до складу українсько-польського транскордонного регіону є дещо вищою, ніж в областях, що формують інші транскордонні регіони на кордоні з ЄС. Насамперед, це стосується чисельності населення, підвищення кваліфікації кадрів і вартості людського капіталу в розрахунку на одну особу.

На цьому тлі, інша складова формування інвестиційного клімату вищезгаданих транскордонних регіонів – розвиток їх фінансово-банківських систем, виглядає значно оптимістичніше. Це зумовлюється наявністю в українських областях, що входять до складу цих транскордонних регіонів, достатньої кількості банківських відділень і небанківських фінансових установ, у тому числі закордонних, які надають повний спектр банківсько-фінансових послуг суб'єктам підприємництва і фізичним особам

Водночас, за рівнем розвитку науково-освітньої бази, як важливого чинника формування сприятливого

інвестиційного клімату, прикордонні області Західної України, що входять до складу українсько-польського транскордонного регіону, залишаються високими, де налічується 103 організації, що виконують наукові дослідження й розробки, 32 вищих навчальних заклади III-IV рівнів акредитації, в яких навчаються 177 тис. студентів.

Таким чином, для українсько-польського транскордонного регіону основним пріоритетом, з огляду на вищезазначене, є розбудова прикордонної інфраструктури. Вагомі резерви активізації інвестиційної діяльності криються також у підвищенні якості інституційного забезпечення інвестиційної діяльності та ефективності транскордонного бізнесу в межах цього транскордонного регіону.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Для активізації інвестиційної співпраці між підприємцями сусідніх прикордонних територій України і країн ЄС, що входять до складу українсько-польського транскордонного регіону, першочергового значення набуває використання тих можливостей, які надає інвестиційна політика ЄС.

На сьогодні інвестиційне співробітництво в межах транскордонних регіонів, до складу яких входять прикордонні адміністративно-територіальні одиниці України, з одного боку, та Польщі, з іншого, здійснюється не достатньо активно. Основними проблемами інвестиційного клімату транскордонних регіонів, сформованих на кордоні між Україною та ЄС, залишаються слабкий розвиток прикордонної інфраструктури, насамперед з огляду на недостатню кількість прикордонних пунктів пропуску, невідповідне інституційне забезпечення інвестиційної діяльності, низька якість людського капіталу та проблеми в розвитку підприємницького середовища прикордонних регіонів, що виливається в інертність транскордонного бізнесу. Удосконалення також потребує наявна науково-освітня база, насамперед у контексті підвищення рівня інноваційної спроможності вказаних регіонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вавринюк А. Нові прикордонні переходи / А. Вавринюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.volyn.com.ua/?rub=2&article=1&arch=552>.
2. Державний кордон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Державний_кордон_України.
3. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua.
4. Пішохідні та туристичні переходи через кордон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.polscha.travel/uk/podorozh-inakshe/pishochidni-ta-turistichni-perechodi-cherez-kordon/>.
5. Пункти пропуску через державний кордон України на кордоні з Республікою Польща [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/poland/ua/publication/content/29473.htm>.
6. Янків М. Україна і Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат (політико-економічний та секторальний аналіз): Монографія. – Львів: Світ. – 2011. – С. 225 (384 с.).

Гоблик Владимир Васильевич, Папп Василий Васильевич

ФОРМИРОВАНИЕ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОГО КЛИМАТА В ПРЕДЕЛАХ УКРАИНСКИЙ-ПОЛЬСКОГО ТРАНСГРАНИЧНОГО РЕГИОНА

В статье рассматриваются роль инвестиционного климата в развитии экономики приграничных регионов, привлечения иностранных инвестиций. Анализируются составляющие, влияющие на формирование инвестиционного климата приграничных регионов. Определены пути улучшения инвестиционного климата в пределах украинского-польского трансграничного региона.

Ключевые слова: трансграничные регионы, внешнеэкономическая деятельность, трансграничное сотрудничество, Европейский Союз, инвестиции, инвестиционный климат.

V. Hoblyk, V. Papp

FORMING AND IMPROVEMENT OF INVESTMENT CLIMATE WITHIN THE LIMITS OF UKRAINE-POLISH TRANSFRONTAL REGION

In the article is examined role of investment climate in development of economy of boundary regions, bringing in of oversea investments. Constituents which influence on forming of investment climate of boundary regions are analyzed. Certainly ways of improvement of investment climate within the limits of ukraine-polish transfrontal region.

Key words: transfrontal regions, foreign economic activity, transfrontal collaboration, European Union, investments, investment climate.

Одержано: 12.05.2014 р.

УДК 338.22.01

Пугачевська Катерина Сергіївна,

аспірант кафедри міжнародної економіки,

Київський національний торговельно-економічний університет

ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ В КОНТЕКСТІ ВИБОРУ НАПРЯМІВ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті досліджено проблематику залежного розвитку та економічну сутність поняття “імпортозаміщення” як форму вибіркового протекціонізму. Розглянуто історичні аспекти впровадження імпортозаміщення у країнах Латинської Америки та Південно-Східної Азії та визначено чинники, які призвели до занепаду або розвитку економік цих країн. Узагальнено наслідки політики захисту молодих галузей промисловості у контексті реалізації стратегії імпортозаміщення.

Ключові слова: залежний розвиток, імпортозаміщення, економічний розвиток, протекціонізм.

ВСТУП

Постановка проблеми. Стратегія імпортозаміщення є однією з форм торговельного протекціонізму, метою якої є сприяння розвитку місцевого виробництва у рамках обраних певним чином галузей, що задовольняють внутрішній попит на імпортовані товари. Вона переважно використовувалась країнами, що розвиваються, а відтак, можна припустити, що основою теорії імпортозаміщення є теорії розвитку периферійної економіки. Збільшення масштабів міжнародної торгівлі, формування світового ринку і поглиблення міжнародного поділу праці відіграли в житті країн, що розвиваються, неоднозначну роль. З одного боку, зазначені процеси стали основою для включення цих країн у сферу загального економічного розвитку. З іншого – цей процес відбувся у рамках і на базі так званого “залежного типу розвитку”. Перебуваючи у залежності від інтересів і потреб постіндустріальних країн, країни, що

розвиваються, “знаходяться на траєкторії наздоганяючого розвитку”, яка спрямована на досягнення світового економічного авангарду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом останніх років проблематика вибору економічної стратегії для країни досить широко висвітлена у вітчизняній та зарубіжній літературі. Так, у роботах І. Дунаєва [1], Я. Жаліло [2], Ф. Ліста [16], А. Мазаракі [8], Т. Мельник [8], Р. Пребіша [18], С. Пазізіної [9], Л. Шинкарука [11] та ін. досліджуються загальнотеоретичні та практичні проблеми стратегії імпортозаміщення. У працях П. Кадочнікова [6] розглядається вплив макроекономічних процесів на розвиток імпортозаміщення. Л. Ісмаїлова [5] розглядає напрями та механізм розвитку імпортозамінних виробництв у масштабах регіону. А. Комілов [7] розглядає імпортозаміщення окремих товарних груп як фактор забезпечення економічної безпеки. Водночас мало дослідженими залишаються питання щодо можливостей використання стратегії